

Sygn. akt I ACa 595/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska (spr.) SA Anna Bohdziewicz
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2012 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko E. T., P. T., H. B., A. B. (1), W. K. (1), A. K. (1), J. W., D. R., A. G. i A. K. (2)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 10 kwietnia 2012 r., sygn. akt I C 395/11

1) oddala apelację;

2) zasądza od powódki:

a) na rzecz pozwanych W. K. (1) i A. K. (2) 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych;

b) na rzecz pozwanych J. W., A. B. (1) i A. G. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych;

c) na rzecz pozwanej D. R. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych;

d) na rzecz pozwanego H. B. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych

- tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 595/12

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła w postępowaniu upominawczym o zobowiązanie pozwanych E. T., P. T., H. B., A. B. (1), A. K. (1), W. K. (1), D. R., A. K. (2), J. W. oraz A. G. do zapłaty solidarnie kwoty 319.692,95 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 40 % w stosunku rocznym od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty od kwoty 148.123,31 zł oraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 171.569,64 zł oraz kosztów procesu. Na wypadek wniesienia sprzeciwu powódka wniosła o zasądzenie od pozwanych wymienionych wyżej kwot wraz z odsetkami i kosztami procesu.

W uzasadnieniu podała, iż na mocy umowy powierniczego przelewu wierzytelności z dnia 29 grudnia 2003 roku nabyła od (...) (...) w D. (dalej (...)) przysługującą jej w stosunku do pozwanych wierzytelność oraz zobowiązała się do jej windykacji. Na przedmiotową wierzytelność składa się kwota udzielonej przez (...) pożyczki, odsetek karnych naliczonych od niespłaconych rat kapitałowych, a także, po wypowiedzeniu umowy, odsetek od łącznej kwoty niespłaconej pożyczki. Na podstawie umowy zawartej w dniu 23 lutego 2001 roku (...) udzielił E. T. pożyczki w kwocie 150.000,00 zł, a pozostali pozwani poręczyli jej terminową spłatę. Pozwana E. T. nie spłacała rat pożyczki w ustalonych terminach, pozostali pozwani informowani o stanie spłaty pożyczki nie regulowali powstałych zaległości, stąd pismem z dnia 23 lipca 2003 roku, (...) wypowiedziała umowę pożyczki. Niespłacona kwota kapitału na dzień wniesienia pozwu wynosiła 148.123,31 zł. W okresie obowiązywania umowy, jak i po jej wypowiedzeniu, pożyczkodawca uprawniony był do naliczania odsetek karnych, których łączna suma wyniosła na dzień wniesienia pozwu 171.569,64 zł.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 18 września 2006 roku Sąd Okręgowy w Katowicach nakazał pozwany, aby solidarnie zapłacili powodowi kwotę 319.692,95 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 40 % w stosunku rocznym co do kwoty 148.123,31 zł oraz z ustawowymi odsetkami zwłoki co do kwoty 171.569,64 zł od dnia 12 września 2006 roku, a także koszty procesu w tym koszty zastępstwa procesowego w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieśli w tym terminie sprzeciw.

W sprzeciwach od nakazu zapłaty pozwani P. T., E. T. oraz H. B. wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania. Pozwani zarzucili nieważność umowy kredytowej zawartej pomiędzy (...) a E. T., ze względu na brak zgody małżonka oraz nieważność umowy poręczenia przez P. T.. Pozwani podnieśli, że umowa kredytowa jest nieważna, bowiem została zawarta z naruszeniem art. 21 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, zakazującego zawierania umów pożyczek nie będących pożyczkami mieszkaniowymi na okres dłuższy niż trzy lata. Pozwani zarzucili, że oświadczenie poręczyciela P. T. zostało złożone w dniu 5 lutego 2001 roku, a zatem przed powstaniem długu głównego. Ponadto pozwani podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia powołując się na trzyletni termin przedawnienia roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Pozwani zarzucili także brak legitymacji czynnej powódki z uwagi na zawarcie umowy powierniczego przelewu wierzytelności, pomiędzy (...) a (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S., z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych oraz zawarcie w umowie kredytowej szeregu postanowień o charakterze klauzul niedozwolonych. Podnieśli również, że powódka przy obliczaniu zadłużenia nie uwzględniła wpłat w kwocie 62.433,44 zł na rzecz (...) w D. i nie powiadomiła pozwanych o wypowiedzeniu umowy kredytowej. Pozwani zarzucili ponadto, iż nie otrzymali zawiadomienia o wypowiedzeniu umowy kredytu.

Pozwani W. K. (1) i A. K. (2) w sprzeciwach od nakazu zapłaty także wnieśli o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu, zarzucili, iż podpisane przez nich w dniu 31 stycznia 2001 roku oświadczenia poręczycieli nie mają związku z zobowiązaniem pozwanej E. T. wynikającym z umowy kredytu zawartej w dniu 23 lutego 2001 roku. Dokumenty przez nich podpisane nie wskazują bowiem, aby dotyczyły one przedmiotowej umowy kredytu, a na umowie tej nie widnieją ich podpisy. Pozwani zarzucili ponadto, iż umowa powierniczego przelewu wierzytelności z dnia 29 grudnia 2003 roku nie skutkuje utrzymaniem poręczenia pozwanych. Pozwani powołali się także na przedawnienie roszczeń, jako, że według nich związane one były z działalnością gospodarczą, a co za tym idzie odnosi się do nich trzyletni termin przedawnienia. Pozwana W. K. (1) zakwestionowała otrzymanie pisma z dnia 23 lipca

2003r. wypowiadającego umowę, a pozwany A. K. (2) informację o zadłużeniu pozwanej E. T. otrzymał w dniu 6 października 2005 roku.

Pozwani A. B. (1), A. G. oraz J. W. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wnieśli o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu. Podnieśli zarzut przedawnienia roszczeń wynikających z umowy kredytu, ale jako roszczeń o świadczenia okresowe, nieważność umowy, jako niezgodnej z przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 1995 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, które to przepisy pozwalają na udzielenie kredytu na okres nie przekraczający pięciu lat, ale tylko na cele mieszkaniowe, zarzucili też, że nie była im znana umowa kredytowa, którą poręczyli, a oświadczenia o poręczeniu złożyli pod wpływem nacisków i bezprawnych gróźb P. T., który był przełożonym pozwanych A. B. (2) i A. G., w związku z czym wymienione pozwane uchylają się od skutków prawnych oświadczeń złożonych pod wpływem groźby. Pozwani powołali się także na nieważność umowy poręczenia z uwagi na brak zgody małżonki J. W. na zaciągnięcie przez niego zobowiązania przekraczającego zakres zwykłego zarządu. Ponadto pozwani zarzucili, że ani (...) w D., ani powódka nie informowali ich o niewykonywaniu postanowień umowy kredytowej przez E. T..

Pozwana D. R. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pozwana oświadczyła, iż uchyla się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli, złożonego w dniu 23 lutego 2001 roku, ponieważ składając je działała pod wpływem błędu wywołanego podstępnie przez pozwaną E. T. i działającego z nią w porozumieniu pozwanego P. T., który był wówczas przełożonym skarżącej. Pozwana nie została, bowiem zapoznana z postanowieniami umowy kredytowej. Ponadto zaświadczenia o zarobkach pozwanej oraz pozostałych poręczycieli zawierały nieprawdziwe - zawyżone dane, o czym pozwana powzięła wiadomość dopiero z momentem doręczenia jej odpisu pozwu.

Pozwana A. K. (1) w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa zarzucając, że nigdy nie została poinformowana o wypowiedzeniu umowy, ani wezwana do zapłaty.

Uzupełniającym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 16 października 2006 roku Sąd Okręgowy nakazał pozwany, aby zapłacili na rzecz powoda solidarnie umowne odsetki zwłoki w wysokości 40 % co do kwoty 148.123,31 zł za czas od 4 września 2006 roku do 11 września 2006 roku oraz ustawowe odsetki zwłoki co do kwoty 171.569,64 zł od dnia 4 września 2006 roku do dnia 11 września 2006 roku.

Pozwani złożyli, w ustawowo przewidzianym terminie, sprzeciwy od wymienionego powyżej uzupełniającego nakazu zapłaty wnosząc o oddalenie powództwa i zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania, jednocześnie odwołując się do argumentacji przedstawionej w uprzednio złożonych sprzeciwach.

Wyrokiem z dnia 22 maja 2007r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo z uwagi na przedawnienie roszczeń.

Na skutek apelacji powódki Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 27 listopada 2008r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przesądzając, iż żądanie nie uległo przedawnieniu.

W piśmie procesowym z dnia 24 lutego 2010r. powódka zgłosiła żądanie ewentualne domagając się zasądzenia od pozwanych solidarnie kwoty 248.202,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, czyli od dnia 4 września 2006r. oraz zwrotu kosztów procesu. Żądanie ewentualne zostało zgłoszone na wypadek uwzględnienia zarzutu kredytobiorczyni o niedoręczeniu jej wypowiedzenia umowy kredytowej, a żądanie obejmuje ustaloną wymagalność zobowiązania na dzień 28 lutego 2006r., określonego w umowie kredytu jako termin jego całkowitej spłaty. Powódka wyjaśniła, że zadłużenie z tytułu umowy kredytu na dzień wytoczenia powództwa wynosiło 248.202,73 zł, na którą to kwotę składała się kwota pozostałego do spłaty kredytu w wysokości 148.123,31 zł, odsetek od kredytu w wysokości 91.305,65 zł oraz odsetek karnych ustawowych w wysokości 8.773,77 zł.

Wyrokiem z dnia 12 maja 2010r. Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanych E. T. i P. T. solidarnie kwotę 248.202,73 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 września 2006r., oddalił powództwo w pozostałej części oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd uznał, że poręczyciele umowy kredytowej, z wyjątkiem P. T. nie zostali poinformowani o zmianie warunków umowy odnoszących się wysokości rat, jak również o zaprzestaniu spłaty kredytu przez dłużnika, co wyłącza ich odpowiedzialność za dług pozwanej E. T.. Sąd przyjął odpowiedzialność pozwanych E. T. i P. T. za wykonanie umowy, jako, że osobiście dokonywali zmiany warunków umowy.

Na skutek apelacji powódki Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 8 grudnia 2010r. uchylił zaskarżony wyrok w punktach 2, 3, 4, 5 i 6 (czyli w części oddalającej powództwo oraz dotyczących kosztów procesu) i w uchylonym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny wskazał w uzasadnieniu, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, bowiem w ogóle nie rozpoznano żądania podstawowego a jedynie żądanie ewentualne; nie rozważył zarzutów błędnego wyliczenia wysokości zobowiązania głównego oraz zastrzeżenia wygórowanych odsetek; naruszył prawo materialne oddalając powództwo wobec poręczycieli (z wyjątkiem P. T.) na podstawie art. 880 k.c. i art. 879 k.c.; nie rozpoznał pozostałych zarzutów podnoszonych przez pozwanych w sprzeciwach od nakazu zapłaty, z wyjątkiem zarzutu przedawnienia, który został przesądzony przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 27 listopada 2008r.; wadliwie orzekł o kosztach procesu.

Pozwani A. B. (1), A. G. i J. W. na rozprawie w dniu 27 września 2011 r. domagali się oddalenia powództwa, podtrzymali stanowisko przedstawione w dotychczasowych pismach procesowych, kwestionując ważność udzielonych poręczeń, zarzucając niespójność roszczeń powódki i sposobów wyliczenia należności, a nadto podnieśli zarzut nieważności umowy kredytowej ze względu na sprzeczność z przepisami ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych, w szczególności zakazem udzielenia kredytów nie przeznaczonych na cele mieszkaniowe na okres dłuższy niż trzy lata.

Pozwani W. K. (1) oraz J. W. domagali się oddalenia powództwa, podtrzymali stanowisko przedstawione w dotychczasowych pismach procesowych. Nadto pozwana W. K. (1) podniosła, że poręczenie przez nią udzielone nosi datę 31 stycznia 2001r., a umowa kredytu została zawarta w dniu 23 lutego 2001r., wskazując, że nie sposób przyjąć o poręczeniu długu przyszłego, skoro w czasie jego udzielania nie istniała jeszcze ekspektatywa udzielenia pozwanej E. T. kredytu.

Pozwana D. R. domagała się oddalenia powództwa, podtrzymała stanowisko przedstawione w dotychczasowych pismach procesowych, wskazując, że uchyliła się od skutków prawnych oświadczenia woli na skutek wprowadzenia jej w błąd przez E. i P. T. zarówno, co do wysokości kredytu jak również ich zdolności kredytowej.

Pozwany H. B. domagał się oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów procesu, a dodatkowo w piśmie procesowym z dnia 17 października 2011 r. zarzucił nieważność umowy kredytowej, która została zawarta z rażącym naruszeniem art. 21 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych, brak zgody małżonka E. T. na zawarcie umowy. Nadto podniósł, że poręczenie udzielone przez pozwanego jest nieważne, ponieważ czynność została dokonana bez ważnej zgody małżonka pozwanego. Zarzucił także, że w dacie udzielania poręczenia (5 lutego 2001r.) dług, za który pozwany poręczał nie istniał i nie było wiadome czy w ogóle powstanie i w jakiej wysokości.

Zaskarżonym wyrokiem wydanym po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Katowicach:

1. oddalił powództwo główne w stosunku do pozwanych E. T. i P. T. w zakresie odsetek w wysokości 40% w stosunku rocznym od dnia 4 września 2006r. do dnia zapłaty od kwoty 148.123.31 zł oraz kwoty 71.977,19 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 września 2006r.;

2. oddalił powództwo główne w stosunku do pozwanych H. B., A. B. (1), A. K. (1), W. K. (1), D. R., A. K. (2), J. W. i A. G.;

3. oddalił powództwo ewentualne w stosunku do pozwanych H. B., A. B. (1), A. K. (1), W. K. (1), D. R., A. K. (2), J. W. i A. G.;

4. zasądził od pozwanych E. T. i P. T. solidarnie na rzecz powódki kwotę 54.802,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

5. zasądził od powódki na rzecz pozwanych A. B. (1), J. W. i A. G. solidarnie kwotę 19.845,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

6. zasądził od powódki na rzecz pozwanych W. K. (1) i A. K. (2) solidarnie kwotę 19.830,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

7. zasądził od powódki na rzecz pozwanej D. R. kwotę 19.815,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

8. zasądził od powódki na rzecz pozwanego H. B. kwotę 7.217,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

9. nakazał pobrać od pozwanych E. T. i P. T. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 12.411,00 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

10. zwrócił powódce z Skarbu Państwa kwotę 573,40 zł tytułem różnicy między kosztami pobranymi a należnymi.

W uzasadnieniu ustalił, że w dniu 23 lutego 2001 roku pozwana E. T. zawarła ze (...) w D. umowę kredytową, na mocy której (...) w D. udzielił jej kredytu długoterminowego (60 rat) w wysokości 150.000 zł, które to środki kredytobiorczyni zamierzała przeznaczyć na rozwinięcie prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej oraz spłatę uprzednio zaciągniętych kredytów. Pozwana E. T. zobowiązała się spłacić przedmiotowy kredyt wraz z odsetkami, w sześćdziesięciu ratach, do dnia 28 lutego 2006 roku. Oprocentowanie kredytu w dniu zawierania umowy wynosiło 27,75 % w stosunku rocznym. Odsetki miały być naliczane i pobierane w terminach miesięcznych do trzydziestego dnia każdego miesiąca przez obciążenie wypłaty wynagrodzenia, zasiłku chorobowego, zasiłku wychowawczego, emerytury i renty. Przedmiotową umową (...) zastrzegł sobie między innymi prawo wypowiedzenia części lub całości kredytu w razie utraty zdolności kredytowej, znacznego obniżenia się realnej wartości złożonego zabezpieczenia, jeżeli istotne warunki niniejszej umowy nie zostaną dotrzymane przez kredytobiorcę lub w przypadku uchylania się od spłat kolejnych rat kredytu oraz wezwania kredytobiorcy do spłaty wykorzystywanego kredytu wraz z należnymi odsetkami w terminie trzydziestu dni od daty otrzymania pisma zawierającego wypowiedzenie umowy. Zgodnie z postanowieniem przedmiotowej umowy zmiana jej warunków wymagała pisemnego aneksu. Zasady udzielenia kredytu oprócz samej umowy z dnia 23 lutego 2001r. regulowały także postanowienia Regulaminu Kredytowania w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo - Kredytowej (Regulamin Udzielania Kredytów i Pożyczek (...)). Zgodnie z planem spłaty pożyczka miała zostać spłacona w 60 ratach po 4.669,45 zł. Wniosek o udzielenie kredytu pozwana E. T. złożyła w dniu 29 stycznia 2001r. (dowód: umowa kredytowa - k. 6, wniosek kredytowy - k. 261, Regulamin udzielania kredytów i pożyczek (...) - k. 223-224, plan spłaty pożyczki - k. 47, zeznania pozwanej E. T. - k. 738-743, zeznania pozwanego P. T. - k. 738#743).

Ze statutu (...) wynikało, że działa ona na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1995r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych oraz Prawa spółdzielczego. § 58 stanowił, że kasa udziela swoim członkom pożyczek i kredytów na okres nie dłuższy niż trzy lata, chyba że są one przeznaczone na cele mieszkaniowe, wówczas mogą być udzielone na okres nie dłuższy niż lat pięć (dowód: statut - k. 211-222)..

Warunkiem uzyskania przedmiotowego kredytu było ustanowienie zabezpieczenia kredytu w postaci poręczenia. Mąż kredytobiorczyni - pozwany P. T. będący dyrektorem szkoły, poprosił o poręczenie między innymi znajomych z pracy, a jednocześnie swoich pracowników. Oświadczenia o poręczeniu przedmiotowego kredytu złożyli H. B., A. B., A. K. (1), W. K. (1), D. R., A. K. (2), J. W., A. G. oraz P. T.. Oświadczenia poręczycieli zostały złożone na jednolitym druku poręczenia, który wymagał uzupełnienia danych poręczyciela, kwoty kredytu, okresu kredytowania oraz osoby

kredytobiorcy. P. T. oświadczenie poręczyciela złożył w dniu 5 lutego 2001r. poręczając kredyt na kwotę 150.000,00 zł wraz z odsetkami i opłatami, zaciągnięty na okres 57 + 3 przez E. T.. H. B. oświadczenie poręczyciela złożył w dniu 5 lutego 2001r. poręczając kredyt na kwotę 150.000,00 bez określenia waluty wraz z odsetkami i opłatami, zaciągnięty na okres 57 + 3 przez E. T.. A. B. (1) oświadczenie poręczyciela złożyła w dniu 2 marca 2001r. poręczając kredyt na kwotę 150.000,00 bez określenia waluty wraz z odsetkami i opłatami, zaciągnięty na okres 57 + 3 przez E. T.. A. K. (1) oświadczenie poręczyciela złożyła w dniu 31 stycznia 2001r. poręczając kredyt na kwotę 150.000,00 bez określenia waluty wraz z odsetkami i opłatami, zaciągnięty na okres 60 rat (57 + 3) przez E. T.. W. K. (1) oświadczenie poręczyciela złożyła w dniu 31 stycznia 2001r. poręczając kredyt na kwotę 150.000,00 bez określenia waluty wraz z odsetkami i opłatami, zaciągnięty na okres 60 rat (57 + 3) przez E. T.. D. R. oświadczenie poręczyciela złożyła w dniu 23 lutego 2001r. poręczając kredyt na kwotę 150.000,00 zł wraz z odsetkami i opłatami, zaciągnięty na okres 60 miesięcy przez E. T.. A. K. (3) oświadczenie poręczyciela złożył w dniu 1 marca 2001r. poręczając kredyt na kwotę 150.000,00 bez określenia waluty wraz z odsetkami i opłatami, zaciągnięty na okres 60 przez E. T.. J. W. oświadczenie poręczyciela złożył w dniu 31 stycznia 2001r. poręczając kredyt na kwotę 150.000,00 zł wraz z odsetkami i opłatami, zaciągnięty na okres 60 rat (57 + 3) przez E. T.. A. G. oświadczenie poręczyciela złożyła w dniu 23 lutego 2001r. poręczając kredyt na kwotę 150.000,00 zł wraz z odsetkami i opłatami, zaciągnięty na okres 60 miesięcy przez E. T.. Do oświadczeń poręczycieli zostały dołączone zaświadczenia o zarobkach poszczególnych osób, które w większości wypadków były podpisywane przez pozwanego P. T., który był Dyrektorem Szkoły Podstawowej Nr (...) w D., a poręczyciele byli nauczycielami, bądź pracownikami w tej palcówce. Z zaświadczenia o zarobkach A. B. (1) z dnia 1 marca 2001r. wynikało, że jej przeciętne wynagrodzenie netto z ostatnich trzech miesięcy wynosiło 2.261,87 zł. Natomiast z informacji o dochodach pozwanej z dnia 13 października 2005r. wynika, że pozwana A. B. (1) w miesiącu styczniu 2001r. uzyskała dochód netto w kwocie 1.130,11 zł, a miesiącu lutym w kwocie 1.179,24 zł. Poręczyciele A. B. (1), A. K. (1), W. K. (1), D. R., A. K. (2), J. W., A. G. z najważniejszymi postanowieniami umowy kredytu, dotyczącymi osoby kredytobiorcy i wysokości kredytu zostali zapoznani tuż przed przedłożeniem im do podpisu oświadczeń o poręczeniu. Zaświadczenia o zarobkach poręczycieli dostarczył kredytodawcy pozwany P. T. (dowód: umowa kredytowa k. 6, oświadczenie o poręczeniu P. T. z dnia 5 lutego 2001 roku - k. 11, oświadczenie o poręczeniu H. B. z dnia 5 lutego 2001 roku - k. 12, oświadczenie o poręczeniu A. B. (1) z dnia 2 marca 2001 roku - k. 13, oświadczenie o poręczeniu A. K. (1) z dnia 31 stycznia 2001 roku - k. 14, oświadczenie o poręczeniu W. K. (1) z dnia 31 stycznia 2001 roku - k. 15, oświadczenie o poręczeniu D. R. z dnia 23 lutego 2001 roku - k. 16, oświadczenie o poręczeniu A. K. (2) z dnia 1 marca 2001 roku - k. 17, oświadczenie o poręczeniu J. W. z dnia 31 stycznia 2001 roku - k. 18, oświadczenie o poręczeniu A. G. z dnia 23 lutego 2001 roku - k. 19, zaświadcze, o wysokości zarobków pozwanych - k. 11-18, informacja o dochodach pozwanej A. B. (1) - k. 91, zeznania pozwanych: D. R., A. G., J. W., A. B. (3), W. K. (2) czek, A. K. (2), A. K. (1) - k. 738-743).

Małżonkowie poręczycieli H. B. i J. W. złożyli oświadczenia o wyrażeniu zgody na udzielenie poręczenia przez współmałżonków pożyczki w kwocie 150.000,00 zł zaciągniętej przez E. T. (dowód: oświadczenia współmałżonków poręczycieli - k. 248-249). Pierwsze dwie raty kredytu były spłacone zgodnie z harmonogramem w kwotach 4.689,45 zł oraz 4.669,45zł. Następnie, jako, że sytuacja finansowa nie pozwalała E. T. na spłacanie kredytu w ustalonych kwotach, pozwani E. T. oraz P. T. uzgodnili z Prezesem Zarządu (...) w D., że spłat będą dokonywać w pomniejszonych tzw. ratach „balonowych”, które nie powodują przeterminowania płatności, lecz przesunięcie obciążenia na ostatnią ratę. W ostatniej racie miała zostać zsumowana cała należność i wówczas, kiedy pozwana kredytobiorczyni nie będzie w stanie jej uiścić, (...) miał udzielić jej kolejnego kredytu na spłatę raty „balonowej”. Wysokość kolejnych rat spłacanych przez kredytobiorczynię w okresie 31 maja 2001 roku do 30 kwietnia 2003 roku wahała się w granicach od 500 zł do 3.074,54 zł i pokrywały one jedynie odsetki od kredytu. Ponieważ działalność gospodarcza, na rozwinięcie której przeznaczona miała zostać kwota kredytu nie przynosiła oczekiwanych zysków, a pozwani E. T. i P. T. byli sami związani umowami poręczenia innych zobowiązań, zaprzestali spłacania własnego kredytu. W dniu 30 kwietnia 2003 roku, kiedy uiszczona została ostatnia rata kwota niespłaconego kredytu wynosiła 148.123,31zł. (dowód: zeznania pozwanego P. T. - k. 738-7431 dowody wpłaty rat kredytowych - k. 63-70).

Pismami z dnia 12 czerwca 2003r. (...) wezwał pozwaną E. T. do zapłaty zadłużenia w wysokości 2.375,21 zł, a pozwanych P. T., A. K. (1), J. W. i W. K. (1) zawiadomił o zaleganiu przez E. T. ze spłatą kredytu oraz wysokości

zadłużenia na kwotę 2.375,21 zł. Z książki nadawczej (...) wynika, że w dniu 16 czerwca 2003r. wysłane zostało pismo jedynie do P. T. (dowód: pisma z dnia 16 czerwca 2003r. wyciąg z książki nadawczej - k. 239-241).

Wobec zaprzestania spłacania kredytu przez pozwaną E. T., pismem z dnia 23 lipca 2003 roku (...) wypowiedział umowę z dnia 23 lutego 2001 roku. Z książki nadawczej (...) wynika, że w dniu 23 lipca 2003r. wysłane zostały pisma jedynie do E. T. i P. T.. Następnie na mocy umowy z dnia 29 grudnia 2003 roku dokonał powierniczego przelewu przysługującej mu, w stosunku do pozwanej E. T., wierzytelności na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. (dowód: pismo z dnia 23 lipca 2003 roku wypowiadające umowę - k. 7 i 243, wyciąg z książki nadawczej - k. 246-247 oraz umowa powierniczego przelewu wierzytelności z dnia 29 grudnia 2003 roku - k. 10).

Mimo, iż kredyt nie był spłacany pozwany P. T. pytany przez poręczycieli o stan zadłużenia odpowiadał, że raty kredytowe są regularnie uiszczane. o tym, że kredyt nie został spłacony poszczególni poręczyciele dowiedzieli się w 2005 roku bądź to otrzymując wezwania do zapłaty, bądź to uzyskując informację od innych poręczycieli (dowód: zeznania pozwanych: D. R., A. G., J. W., A. B. (1), W. K. (1), A. K. (2), A. K. (1) - k. 738-743).

Biegła sądowa z zakresu finansów i rachunkowości J. S. w opinii z dnia 6 grudnia 2011r. dokonała ustalenia wysokości zadłużenia z tytułu umowy kredytowej z dnia 23 lutego 2001r. oraz prawidłowości zaliczania wpłat dokonywanych przez dłużniczkę E. T. na poczet zaciągniętego kredytu. Biegła wskazała w opinii na rozbieżności istniejące między umową kredytową a Regulaminem Kredytowania w zakresie rozliczania wpłat dokonywanych na poczet kredytu, a także na odmienną metodykę tych rozliczeń przyjętą przez pozwaną, która okazała się korzystniejsza dla pozwanych. Biegła obliczyła wysokość zobowiązania z tytułu niespłaconego kredytu w dwóch wariantach, przyjmując różne okresy wymagalności roszczenia. Przy założeniu, że roszczenie byłoby wymagalne na dzień 5 września 2003r. zobowiązanie z tytułu niespłaconego kredytu wynosiłoby 226.349,07 zł przy uwzględnieniu odsetek ustawowych i 349.223,10 zł przy uwzględnieniu odsetek przeterminowanych. Natomiast przy założeniu, że roszczenie byłoby wymagalne na dzień 28 lutego 2006r. zobowiązanie z tytułu niespłaconego kredytu wynosiłoby 247.389,23 zł przy uwzględnieniu odsetek ustawowych i 269.140,05 zł przy uwzględnieniu odsetek przeterminowanych (dowód: opinia biegłej z zakresu finansów i rachunkowości J. S. - k. 1071-1081).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej i szczegółowo opisanych dowodów z dokumentów, zeznań pozwanych, a także pisemnej opinii biegłych z zakresu finansów i rachunkowości. Dowody z dokumentów w większości nie budziły wątpliwości co do ich prawdziwości, a także nie były względem nich zgłaszane jakiegokolwiek zarzuty przez strony, z wyjątkiem zaświadczeń o wysokości zarobków dołączonych do oświadczeń poręczycieli A. B. (1), A. G., D. R. i A. K. (2), które zostały zakwestionowane przez pozwanych w zakresie prawdziwości danych o wysokości zarobków, a nadto w związku zarzutami poświadczenia nieprawdy postawionymi P. T. i A. K. (4). Strony nie kwestionowały także pisemnej opinii biegłego. Sąd dał wiarę zeznaniom pozwanych D. R., A. G., J. W., A. B. (1), W. K. (1), A. K. (2), A. K. (1), gdyż są one konsekwentne, zgodne oraz wzajemnie się uzupełniają. Za wiarygodne Sąd uznał także zeznania pozwanej E. T. i częściowo zeznania pozwanego P. T.. Sąd nie dał wiary zeznaniom P. T. w zakresie w jakim tłumaczy on, że nie poinformował wierzycieli o zadłużeniu, gdyż sam o tym nie był poinformowany przez (...), albowiem musiał być świadomy zaprzestania płacenia rat.

Zdaniem sądu pierwszej instancji powództwo na uwzględnienie nie zasługiwało. Umowa kredytowa jest bowiem nieważna jako sprzeczna z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, a to art. 21 u.1 ustawy z dnia 14 grudnia 1995r o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych, który stanowi, że kasa udziela swoim członkom pożyczek nie przeznaczonych na cele mieszkaniowe na okres nie dłuższy niż 3 lata, zaś kredyt udzielony był pozwanej E. T. na prowadzenie działalności gospodarczej i spłatę innych długów na okres dłuższy niż 3 lata. Dlatego też umowa ta była nieważna. Skoro więc umowa kredytowa była nieważna, nieważna była także umowa poręczenia. Zatem powództwo było zasadne tylko w stosunku do kredytobiorczyni E. T. na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, ponieważ należności z tego tytułu zostały już zasądzone w punkcie 1 wyroku Sądu Okręgowego z dnia 12 maja 2010r należało powództwo główne i ewentualne w stosunku do E. T. i P. T. oddalić. Z uwagi na nieważność umowy kredytowej sąd pierwszej instancji oddalił powództwo i główne i ewentualne wobec pozostałych pozwanych

poręczyli. Sąd pierwszej instancji dokonał także oceny pozostałych zarzutów podnoszonych przez pozwanych, a to zarzutu nieważności umowy z uwagi na to, że P. T. nie udzielił swej małżonce zgody na zaciągnięcie zobowiązania przekraczającej zwykły zarząd majątkiem wspólnym oraz zarzutu nieważności umowy z uwagi na klauzule abuzywne uznając je za niezasadne. Za niezasadny uznał także zarzut E. T. o braku uwzględnienia jej wpłat, gdyż co innego wynika z opinii biegłego. Zasadny był natomiast zarzut braku skutecznego wypowiedzenia umowy kredytowej. Zasadnie także pozwani P. T., H. B., A. K. (1), J. W. i W. K. (1) zarzucali, że poręczyli za dług przyszły który nie został oznaczony co do wysokości, zatem nie można uznać aby poręczenie było ważne. Nieskuteczne są natomiast oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń o poręczeniu zdziałanych pod wpływem błędu. Wbrew zarzutom pozwanych cesja wierzytelności była skuteczna. Nie są zasadne także zarzuty dotyczące naruszenia art. 23 ustawy o ochronie danych osobowych. Chybiony jest także zarzut niezgodnej z ustawą wysokości odsetek umownych, gdyż w dacie zawarcia umowy nie obowiązywał przepis dotyczący odsetek maksymalnych.

O kosztach orzekł sąd pierwszej instancji na mocy art. 100 zdanie 1 kpc szczegółowo wyliczając w uzasadnieniu w jaki sposób koszty te rozliczył.

Od wyroku tego wniosła apelację powódka.

Zaskarżyła wyrok w części, w zakresie punktów 1,2,3,4 w zakresie nie uwzględniającym w całości a jedynie w części żądanie zwrotu kosztów procesu pkt. 5,6,7,8 i wyrokowi zarzuciła:

1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że poręczyli H. B., A. B. (1), A. K. (1), W. K. (1), A. K. (3) złożyli oświadczenie o poręczeniu bez określenia waluty, w sytuacji, gdy wszyscy poręczyli wiedzieli, że poręczają zobowiązane określone w walucie złotych,

2) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że poręczyli nie wiedzieli o opóźnieniach w spłacie zadłużenia przez E. T., oraz o wypowiedzeniu umowy kredytu, w sytuacji, gdy byli informowani przez P. T. o opóźnieniach w jego spłacie i wypowiedzeniu umowy kredytu,

3) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że poręczenie udzielone przez P. T., H. B., A. K. (1), J. W. i W. K. (1) przed zawarciem umowy kredytu przez E. T. nie zawierało dokładnego sprecyzowania wysokości naliczanych odsetek za dług przyszły, w sytuacji kiedy zostało ono dokładnie określone w umowie kredytu i regulaminie;

4) naruszenie prawa materialnego, a to art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 14.2.1995r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w zw. z art. 58§ 1 k.c. poprzez przyjęcie, że udzielenie kredytu na okres dłuższy niż 5 lat skutkuje nieważnością umowy, w sytuacji, gdy nie powoduje to nieważności umowy, a inne sankcje dla organu zarządzającego (...),

5) naruszenie prawa materialnego, a to art. 878 § 1 i 2 k.c. poprzez przyjęcie, że poręczenie za dług przyszły bez wskazania procentowo sposobu naliczania odsetek jest powoduje nieważność poręczenia, w sytuacji, kiedy określenie wysokości odsetek może być poprzez odesłanie do regulacji zobowiązania zawartego między dłużnikiem a wierzycielem, a ewentualny brak jego nie będzie skutkować nieważnością całego poręczenia, a co najwyżej nieważnością poręczenia w zakresie odsetek,

6) naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na rozstrzygnięcie a to art. 233 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie dowolnej oceny dowodów, a to zeznań stron i ustalenie, że poręczyli nie wiedzieli w jakiej walucie udzielany miał być kredyt, za który poręczyli i jak zostały określone odsetki i sposób ich naliczania;

7) naruszenie przepisów prawa procesowego mających wpływ na rozstrzygnięcie a to art. 98 i 100 k.p.c. poprzez przyjęcie, że ma tu zasada częściowego rozdzielenia kosztów procesu (art. 100 k.p.c.), w sytuacji, gdy ma zasada pełnego zwrotu kosztów procesu (art. 98 k.p.c.), gdyż roszczenie jest zasadne w całości.

Mając na uwadze powołane uchybienia, wnoszę o:

- zmianę pkt 1 wyroku i zasądzenie od pozwanych E. T., P. T., solidarnie na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. odsetek w wysokości 28,50% w stosunku rocznym od dnia wniesienia pozwu tj. 4.09.2006r. do dnia zapłaty od kwoty 148.123,31 zł (kapitał) oraz kwotę 71.977,19 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tj. 04.09.2006r. do dnia zapłaty
- zmianę pkt 2 wyroku i zasądzenie od pozwanych H. B., A. B. (1), A. G., J. W., W. K. (1), A. K. (2), D.

R. i A. K. (1) solidarnie na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. kwoty 319.692,95 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 40% w stosunku rocznym od dnia wniesienia pozwu tj. 4.09.2006r. do dnia zapłaty co do kwoty 148.123,31 zł oraz z odsetkami ustawowymi co do kwoty 171.569,64 od dnia wniesienia pozwu tj. 4.09.2006r. do dnia zapłaty;

ewentualnie:

- zmianę pkt 3 wyroku i zasądzenie od pozwanych H. B., A. B. (1), A. G., J. W., W. K. (1), A. K. (2), D. R. i A. K. (1) solidarnie na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. Kwoty 248.202,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tj. 4.09.2006r. do dnia zapłaty
- zmianę pkt 4 wyroku poprzez zasądzenie od pozwanych E. T., P. H. B., A. B. (1), A. G., J. W., W. K. (1), A. K. (2), D. R. i A. K. (1) solidarnie na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. kwoty 73.076,60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu
- uchylenie pkt 5, 6, 7 i 8;
- zasądzenie od pozwanych solidarnie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa wg norm przepisanych.

Ewentualnie:

- uchylenie w/w wyroku w punktach od I do 8 i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i skutku odnieść nie może.

Przede wszystkim wskazać należy, iż sąd pierwszej instancji oddalił powództwo stojąc na stanowisku, że umowa kredytowa, a tym samym i umowa poręczenia jest nieważna z uwagi na sprzeczność z bezwzględnie obowiązującym art. 21u.1 ustawy z dnia 14 grudnia 1995r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo kredytowych (Dz. U. z 1996r., Nr 1, poz. 2 ze zm. – zwaną dalej SKOK). Co do pozostałych zarzutów podnoszonych przez pozwanych wprawdzie sąd pierwszej instancji odniósł się do nich w uzasadnieniu, podkreślił jednakże, iż nie miały one bezpośredniego wpływu na wydane rozstrzygnięcie. Dlatego też Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności odnieść się musi do podnoszonego przez skarżącą zarzutu naruszenia prawa materialnego, a to art. 21 ust. 1 cytowanej ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo kredytowych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego wbrew zarzutom skarżącej sąd pierwszej instancji nie naruszył prawa materialnego i prawidłowo przyjął, że umowa kredytowa była nieważna jako sprzeczna z bezwzględnie obowiązującym art. 21 u.1 cytowanej ustawy o SKOK.

Z mocy art. 21u. 1 ustawy o SKOK kasa udziela swoim członkom pożyczek i kredytów na okres nie dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 2; z mocy natomiast ustępu 2 pożyczki i kredyty przeznaczone na cele mieszkaniowe mogą być udzielane członkom kasy na okres nie dłuższy niż 5 lat.

Zgodnie z ustaleniami sądu pierwszej instancji pozwana E. T. zawarła umowę kredytową na okres od dnia 23 lutego 2001r. do dnia 28 lutego 2006r., kredyt otrzymała na prowadzenie działalności gospodarczej oraz spłatę istniejącego

z tej działalności zadłużenia, zatem kredyt ten udzielony był na okres dłuższy niż 3 lata i nie był udzielony na cele mieszkaniowe.

Art. 58. § 1 kc stanowi, iż czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Sprzeczność z ustawą to sprzeczność z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, zarówno Kodeksu cywilnego jak i innych ustaw. Bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa nie mogą być bowiem uchylone odmienną wolą stron. Nieważność, o której mowa w art. 58 § 1 k.c., jest **nieważnością bezwzględną**, co oznacza, że czynność prawna nie wywołuje żadnych skutków w sferze cywilnoprawnej. Stan nieważności z przyczyn wskazanych w komentowanym przepisie powstaje z mocy samego prawa i datuje się od początku, tzn. od chwili dokonania czynności. Wprawdzie przepis art. 353¹ k.c. wyraża obowiązującą w prawie zobowiązaniowym zasadę wolności umów, jednakże zasada ta doznaje ograniczeń w zakresie treści i celu umowy ze względu na właściwość (naturę) stosunku prawnego, **ustawę** oraz zasady współżycia społecznego, z którymi nie mogą one pozostawać w sprzeczności. Ze względu na te ograniczenia, niedopuszczalne jest takie ukształtowanie przez strony treści stosunku zobowiązaniowego lub jego celu, które prowadziłyby do naruszenia przepisów ustawowych o charakterze iuris cogentis. Rację ma w tym stanie rzeczy sąd pierwszej instancji, iż art. 21u1 ustawy o SKOK stanowi normę bezwzględnie obowiązującą, pomimo tego, że nie zastrzega wyraźnie w swojej treści nieważności czynności prawnej dokonanej z jego naruszeniem bowiem nie jest konieczne stwierdzenie takiej sankcji w przepisie. O bezwzględnym charakterze tego przepisu świadczy przede wszystkim jego kategoriowa treść, wyłączająca jakąkolwiek ingerencję stron stosunku prawnego, jak również statutu na wprowadzenie dłuższego okresu kredytowania. Trafnie wskazał sąd pierwszej instancji, że o doniosłości przepisu art. 21 ustawy o SKOK świadczy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 marca 2009r., sygn. akt K 53/07, w którym Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z Konstytucją przepis art. 15 ustawy z dnia 8 września 2006r. o finansowym wsparciu rodzin ... (Dz. U. Nr 183, poz. 1353z 2007r.), który to przepis znosił ograniczenie długości okresu na jaki mogą być udzielane kredyty i pożyczki ze spółdzielczych kas oszczędnościowo kredytowych. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny zawarł rozważania o charakterze prawnym kas, wskazując, że ustawa o spółdzielczych kasach miała stworzyć podstawy prawne funkcjonowania organizacji o charakterze niezarobkowym, które zajmowały się gromadzeniem oszczędności i dostarczaniem taniego, łatwo dostępnego kredytu osobom o skromnych dochodach, mających niskie szanse na uzyskanie kredytu konsumpcyjnego. Celami spółdzielczych kas są, zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy: gromadzenie środków pieniężnych, udzielanie pożyczek i kredytów, przeprowadzanie rozliczeń finansowych oraz pośredniczenie przy zawieraniu umów ubezpieczenia. Wymieniony katalog czynności wskazuje, że są to czynności o charakterze bankowym. Spółdzielcze kasy nie podlegają nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego oraz nie są objęte gwarancjami Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, stąd ustawa przewiduje odrębne regulacje, które mają zapewnić bezpieczeństwo środków gromadzonych w kasach przez ich członków. Regulacje te zwane tzw. „normami ostrożnościowymi” dotyczą m.in. wprowadzenia maksymalnej kumulacji udzielanych kredytów dla jednego członka kasy, odnoszą się do łącznej kwoty pożyczek i kredytów udzielonych wszystkim członkom na cele związane z działalnością gospodarczą. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wskazane regulacje wraz z art. 21 ustawy, przewidującym limity czasowe, na jakie mogą być udzielane pożyczki i kredyty, stanowią istotne gwarancje bezpieczeństwa, bowiem kredyty udzielane na działalność gospodarczą i kredyty długoterminowe są obciążone zawsze dużym ryzykiem. Celem wprowadzenia tego ograniczenia było zabezpieczenie przed ryzykiem związanym z udzielaniem długoterminowych kredytów, które mogłyby doprowadzić do zablokowania pieniędzy spółdzielczej kasy na dłuższy czas. Uchylenie limitów czasowych zawartych w art. 21 ustawy zbliżyło status kas do statusu banków, a kasy funkcjonują bez stosownego nadzoru bankowego. Rację ma zatem wbrew zarzutom skarżącej sąd pierwszej instancji przyjmując, że art. 21 ustawy o SKOK stanowi normę bezwzględnie wiążącą, której naruszenie powoduje nieważność czynności prawnej, gdyż żaden przepis powołanej ustawy nie przewiduje innego skutku (art. 58 § 1 kc). Chybione są zarzuty skarżącej, iż przepis ten nie dotyczy stron umowy, a jego naruszenie może jedynie powodować wprowadzenie środków dyscyplinujących przez nadzór zgodnie z art. 42 ustawy jedynie dla organu zarządzającego. Sam tytuł rozdziału - Gospodarka finansowa kas, w którym umieszczono powołany przepis, nie powoduje, że uregulowania w nim zawarte nie odnoszą się do stron umów kredytu udzielanych przez kasy, wręcz przeciwnie szereg przepisów ma

bezpośrednie zastosowanie do stron umów i ma wpływ na treść umowy (np. 24, 25a, 27, 21). W żadnym wypadku jedynym skutkiem naruszenia tego przepisu nie może być tylko wprowadzenie środków dyscyplinujących i to tylko dla organu zarządzającego, gdyby bowiem tak było taki skutek wynikałby wprost z ustawy, nadto w takiej sytuacji art. 21 ustawy o SKOK były zupełnie pozbawiony znaczenia, a wtedy Trybunał Konstytucyjny nie uznałby jego uchylecia za sprzeczne z Konstytucją. Niezasadne są podnoszone przez skarżącą zarzuty, iż skutkiem naruszenia art. 21 jest nie nieważność umowy lecz inne bliżej nieokreślone konsekwencje dla stron umowy – np. zamianę takiej umowy na umowę na czas nieoznaczony. Nie ma żadnych podstaw aby stosować tu analogię do przepisów o najmie bądź dzierżawie, nadto przepis art. 21 ustawy o SKOK został wprowadzony po to aby terminy umowy kredytowej skrócić, a nie wydłużyć. Odwoływanie się zaś do Prawa Bankowego jest o tyle chybione, że Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo Kredytowe nie są bankami i właśnie w tym celu aby nie mogły prowadzić działalności bankowej bez żadnego nadzoru wprowadzono ograniczenia w postaci art. 21. Nie sposób też przyjąć aby w grę wchodziło unormowanie z art. 58 § 3 kc. Z okoliczności wynika bowiem, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność prawna nie została by w ogóle dokonana.

Reasumując prawidłowo przyjął sąd pierwszej instancji, iż umowa z dnia 23 lutego 2001r. jako sprzeczna z bezwzględnie obowiązującym przepisem art. 21 ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych, jest nieważna z mocy art. 58 § 1 kc. Skoro więc umowa kredytowa była nieważna, nieważna była także umowa poręczenia udzielona przez wszystkich pozwanych bez względu na to jakie zarzuty przeciwko tej umowie powoływali.

Zatem wszyscy poręczyciele są zwolnieni od odpowiedzialności i trafnie w stosunku do nich sąd pierwszej instancji oddalił powództwo, zarówno główne jak i ewentualne. Natomiast kredytobiorczyni E. T. odpowiada wobec nieważności umowy kredytowej na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 i następnne kc), kwotę należną od niej na rzecz powódki zasądzono już w wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 12 maja 2010r, który w części uwzględniającej powództwo nie został zaskarżony ani uchylony. W pozostałej części powództwo trafnie oddalono. Wyrokiem z 12 maja 2010r. nałożono także obowiązek zapłaty na P. T., mimo, że był poręczycielem a nie kredytobiorcą lecz wyrok ten w części zasądzającej powództwo zaskarżony nie został.

Skarżąca w apelacji podnosiła także zarzuty, co do innych ustaleń i rozważań sądu pierwszej instancji, które nie miały wpływu na treść rozstrzygnięcia z uwagi na fakt, że sąd pierwszej instancji stanął na stanowisku, że umowa kredytowa była nieważna z powodu sprzeczności z bezwzględnie obowiązującymi przepisami. Z uwagi na fakt, że Sąd Apelacyjny podzielił to stanowisko sądu pierwszej instancji zarzuty te są w istocie bezprzedmiotowe. Podnieść jednak trzeba, że wbrew zarzutom skarżącej sąd pierwszej instancji ustalił prawidłowy stan faktyczny, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego nie przekroczył zasady swobodnej oceny dowodów. W szczególności prawidłowo ustalił, iż że poręczyciele H. B., A. B. (1), A. K. (1), W. K. (1), A. K. (3) złożyli oświadczenie o poręczeniu bez określenia waluty, poręczyciele nie wiedzieli o opóźnieniach w spłacie zadłużenia przez E. T., oraz o wypowiedzeniu umowy kredytu, poręczenie udzielone przez P. T., H. B., A. K. (1), J. W. i W. K. (1) przed zawarciem umowy kredytu przez E. T. nie zawierało dokładnego sprecyzowania wysokości naliczanych odsetek za dług przysły. Ustalenia te wynikają z dokumentów i zeznań stron, którym trafnie sąd pierwszej instancji dał wiarę, szczegółowo wskazując w uzasadnieniu który fakt, na podstawie jakiego dowodu ustalił. Zarzuty pozwanej do tych ustaleń mające charakter przypuszczeń nie mogą odnieść oczekiwanego przez skarżącą skutku.

Zarzuty odnośnie ustaleń, że część poręczycieli złożyła oświadczenie o poręczeniu bez określenia waluty (co wynika z treści umowy poręczenia), są nie tylko chybione ale i bezprzedmiotowe, gdyż sąd pierwszej instancji nie wiąże z tym ustaleniem skutku w postaci nieważności umowy kredytowej.

Także i ustalenie sądu pierwszej instancji, że poręczyciele nie wiedzieli o opóźnieniach w spłacie zadłużenia przez E. T., oraz o wypowiedzeniu umowy kredytu nie spowodowało oddalenia powództwa, gdyż niewykonanie przez wierzyciela obowiązku, o którym mowa w art. 880 kc rodzi po jego stronie jedynie odpowiedzialność za szkodę poniesioną przez poręczyciela w wyniku opóźnienia w zawiadomienia go o niespełnieniu świadczenia przez dłużnika na zasadach ogólnych (wyrok SN z 4.11.2005r., VCK 301/05, Pr.Bank., Nr 1 s.11), natomiast samo opóźnienie wierzyciela w

zawiadomieniu poręczyciela o opóźnieniu się dłużnika głównego ze spełnieniem świadczenia czy nawet brak takiego zawiadomienia, nie wyłącza obowiązku wykonania zobowiązania przez poręczyciela.

Jedynym zarzutem, który sąd pierwszej instancji (poza oczywiście nieważnością umowy z powodu sprzeczności z art.21 ustawy o SKOK) uznał za zasadny był podnoszony przez pozwanych P. T., H. B., A. K. (1), J. W. i W. K. (1) zarzut, iż udzielone przez nich poręczenie przed zawarciem umowy kredytu przez E. T. nie zawierało dokładnego sprecyzowania wysokości naliczanych odsetek za dług przyszły. Istotnie bowiem z oświadczeń tych poręczycieli wynika, iż poręczali przyszły kredyt w wysokości 150.000zł wraz z odsetkami i opłatami zaciągniętymi przez E. T.. Stanowisko to można podzielić. Zgodnie bowiem z art. 878 §1 kc można poręczyć za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19.07.2000r., II CKN 283/00, (niepubl.) jeśli oznaczenie górnej granicy odpowiedzialności poręczyciela nie jest ściśle lub nie zostało dokonane w sposób nie budzący wątpliwości, to nie można uznać iż doszło do dokonania ważnego poręczenia za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej. Oczywistym celem przepisu art. 878 § 1 kc jest bowiem ochrona poręczyciela, a ustawodawca chroniąc go przed nadmiernym ryzykiem jednoznacznie uzależnił ważność poręczenia za dług przyszły od oznaczenia z góry w treści pisemnego oświadczenia wysokości do której poręczyciel będzie ponosił odpowiedzialność. Nie ma natomiast racji skarżący, iż pozwani nie będący kredytobiorcami mieli obowiązek poszukiwać w regulaminach SKOK wysokości odsetek i innych opłat.

Trafne jest także rozstrzygnięcie co do kosztów procesu. Sąd w uzasadnieniu szczegółowo rozliczył koszty procesu na mocy art. 100 zdanie 1 kpc. Skarżąca wskazywała jedynie, że rozstrzygnięcie to zasadne nie jest z uwagi na fakt, że żądanie pozwu jest zasadne w całości i podstawą rozstrzygnięcia winien być art. 98 kpc. Wystarczy zatem wskazać, że sąd pierwszej instancji rozstrzygnął o kosztach prawidłowo.

Reasumując apelację jako nieuzasadnioną należało oddalić na mocy art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 98 kpc.